

Charakter biofiliczny Jana Pawła II, red. W. Woźniak, Wydawnictwo Bernard Cichosz & Salezjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania w Łodzi, Konstantynów Łódzki–Łódź 2006, ss. 60.

Recenzowana tutaj praca zbiorowa, pod redakcją naukową ks. dra Waldemara Woźniaka z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, nie jest wszakże obszerna, ale należy uważać ją za cenną pozycję, gdyż ukazuje jedną z cech charakteru Ojca Świętego Jana Pawła II, a mianowicie *biofilie*. Praca składa się z czterech artykułów. Recenzje wydawnicze przygotowali: prof. UŁ Jan Szałański oraz ks. prof. zw. dr hab. Czesław Cekiera.

Pierwszy z artykułów, autorstwa ks. W. Woźniaka, to: *Symptomatologia charakteru biofilicznego Jana Pawła II w „Tryptyku rzymskim”*. Autor najpierw przedstawia stabilizacyjną funkcję charakteru w strukturze osobowości, a następnie ukazuje kontrast charakterów – biofilicznego i nekrofilicznego. Według definicji Ericha Fromma biofilia – „to namiętna miłość do życia i wszystkiego co żywe: to pragnienie dalszego rozwoju odnoszące się tak do ludzi, jak i roślin, idei czy grup społecznych”. Dla Fromma – „Osoba biofiliczna woli raczej tworzyć, niż zachowywać. Chce raczej być czymś więcej, niż więcej posiadać. Zdolna jest do zadziwienia, preferuje zazwyczaj zrozumienie czegoś nowego niż potwierdzenie starego. [...] Postrzega całości przed częściami, bogactwo struktur, nie zaś ubóstwo ich istoty. Pragnie kształtować świat i wpływać na niego poprzez miłość, rozum i przykład, nie przez siłę, wiwisekcję, biurokratyczny sposób zarządzania ludźmi tak, jakby to były rzeczy. Ponieważ cieszy ją życie oraz wszystkie jego przejawy, nie staje się namiętym konsumentem nowych »podniet«.

Biofiliczna etyka ma własne zasady dobra i zła. Dobre jest wszystko, co służy życiu; złe jest to, co służy śmierci. Dobry jest szacunek dla życia, wszystko, co sprzyja życiu, wzrostowi, rozwojowi. Zło to wszystko, co życie dławi, ogranicza, rozrywa na kawałki”.

Jan Paweł II, zdaniem W. Woźniaka, wraz z takimi osobami jak Albert Schweitzer, Albert Einstein, Jan XXIII, prezentuje „czysty” charakter biofiliczny. Następnie W. Woźniak ukazuje, że Autor *Tryptyku rzymskiego* musi być biofilem. W. Woźniak (s. 19–20) w nawiązaniu do powyższych określił E. Fromma stwierdza, że Jan Paweł II jest przykładem człowieka o „czystym” charakterze biofilicznym gdyż:

- miłował wszystko, co żywe;
- był człowiekiem nieustannego rozwoju i tworzenia;
- jego potrzebą było „być”;
- żył w nieustannym zadziwieniu;
- słuchał, aby zrozumieć;
- postrzegał zawsze całości (np. cele nadrzędne) przed częściami;
- wpływał na świat poprzez miłość, rozum i przykład;
- biurokratyczny sposób zarządzania ludźmi tak, jakby to były rzeczy, był mu obcy;
- cieszyły go wszystkie przejawy życia;
- dobro widział w tym, co służy życiu;
- zło widział w tym, co służy śmierci.

Profesor Rafał Leszczyński w artykule *Postscriptum do artykułu ks. dr. Waldemara Woźniaka*, wskazuje na inne utwory Jana Pawła II (Karola Wojtyły), odkrywające Jego biofilię. Zdaniem R. Leszczyńskiego myśl Jana Pawła II przekracza, ku transcendencji, tok myślenia pisarzy-witalistów.

Autorem trzeciego artykułu, *Dobro widział w tym, co służy życiu, zło widział w tym, co służy śmierci. Jana Pawła II umiłowanie życia*, jest ks. dr Piotr Przesmycki, reprezentujący teologię moralną, rektor Salezjańskiej Wyższej Szkoły Ekonomii i Zarządzania w Łodzi. W celu pogłębienia myśli o biofiliicznym charakterze Jana Pawła II, P. Przesmycki patrzy na jego życie w aspekcie trzech prawd: antropologicznej, teologiczno-moralnej i teologiczno-eschatologicznej.

Z czwartego artykułu, autorstwa prof. Henryka Chmielewskiego (Uniwersytet Medyczny w Łodzi) wynika, że Jan Paweł II charyzmą życia i nadziei otaczał ludzi chorych.

Recenzowaną tutaj pracę zbiorową należy polecić psychologom, pedagogom, teologom, a także studentom tych dziedzin. Powstało wiele prac naukowych czy popularnonaukowych o Janie Pawle II, jednakże ta recenzowana tutaj ma dużą wartość z tego względu, że stara się ukazać jeden z elementów struktury osobowości Jana Pawła II, czyli Jego charakter.

ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław Dziekoński
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa

Józef Mandziuk, *Historia Kościoła katolickiego na Śląsku*, t. 3, *Czasy nowożytne*, cz. 1, 1742–1845, Warszawa 2007, ss. 499.

Opanowanie przez Prusy w wyniku pierwszej i drugiej wojny śląskiej najbogatszej dzielnicy cesarstwa, jaką był Śląsk, wpłynęło nie tylko na zmianę sytuacji geopolitycznej w centralnej Europie, ale miało także decydujące znaczenie dla Kościoła katolickiego na obszarze zajęтым przez państwo protestanckie, aspirujące do odegrania mocarstwowej roli. Kościół katolicki na Śląsku stanął wobec poważnego zagrożenia, jakie stwarzała kościelna polityka Fryderyka II, deklarującego oficjalnie przywiązanie do zasad tolerancji, faktycznie jednak dążącego do takich uprawnień wobec Kościoła, jakich nie mieli nawet katolicy Habsburgowie. W historiografii niemieckiej polityka ta została wszechstronnie opracowana już w XIX-wiecznym, monumentalnym dziele M. Lehmana¹. Spośród historyków polskich pisał na ten temat także m.in. L. Winowski². Prezentowana publikacja ks. prof. dr hab. Józefa Mandziuka, kierownika Katedry Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego – jest syntezą dziejów Kościoła śląskiego w okresie pruskim: od pojawienia się wojsk pruskich na ziemi śląskiej do objęcia diecezji wrocławskiej przez księcia – biskupa Melchiora Diepenbrocka. Dzieło to jest kontynuacją wielotomowej *Historii Kościoła katolickiego na Śląsku*, które w zamiarach Autora obejmować ma 6 tomów, wydanych w 11 woluminach. Cały tom 3 składać będzie się z trzech części, odnoszących się do następujących przedziałów chronologicznych: lata 1742–1845, 1845–1887, 1887–1945.

Dzieje Kościoła śląskiego zostały wprawdzie omówione w opracowaniach Franciszka Ksawerego Seppelta³, Wenera Marschalla⁴, Joachima Köhlera⁵, Aleksandra Rogalskiego⁶, czy biskupa

¹ M. Lehmann, *Preussen und die katholische Kirche seit 1640*, t. 1–7, Berlin 1878–1894.

² L. Winowski, *Polityka kościelna Fryderyka II na Śląsku*, ŚSI SN, t. 1: 1958.

³ F. X., *Geschichte des Bistums Breslau*, Breslau 1929.

⁴ W. Marschall, *Geschichte des Bistums Breslau*, Stuttgart 1980.

⁵ J. Köhler, *Bistum Breslau*, Kehl 1997.